

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«Затверджую»

**Ректор СНАУ,
академік НААН України**

В.І. Ладика

«27» 06 2019

Інфекційні хвороби продуктивних тварин

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

**Галузь знань 21 «Ветеринарна медицина»,
Спеціальність 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»**

(Шифр дисципліни за ОПП 03.09)

2019 рік

Розроблено та внесено: кафедрою епізоотології та паразитології факультету ветеринарної медицини Сумського національного аграрного університету

Розробники програми:

Кассіч В.Ю., доктор ветеринарних наук, професор

Ребенко Г.І., кандидат ветеринарних наук, доцент

Байдевятов Ю.А., кандидат ветеринарних наук, доцент

Рецензенти:

Клестова З.С. - доктор ветеринарних наук, професор, зав. відділом наукового супроводу з питань біобезпеки та біоризиків Державного науково-дослідного інституту біотехнології і штамів мікроорганізмів

Фотіна Т.І. - доктор ветеринарних наук, професор, зав. кафедрою ветеринарно-санітарної експертизи, мікробіології, зоогігієни та безпеки і якості продукції тваринництва Сумського національного аграрного університету

Обговорено:

На засіданні навчально-методичної ради факультету ветеринарної медицини,
«__6__» __травня__ 2019 р., протокол № __5__

На засіданні методичної ради СНАУ,
«__10__» __червня__ 2019 р., протокол № __6__.

Рекомендовано до затвердження за спеціальностями 211 «Ветеринарна медицина» та 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Вченою радою СНАУ «__26__» __червня__ 2019 р. протокол № __14__

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Інфекційні хвороби продуктивних тварин» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інфекційні хвороби продуктивних тварин та птиці, розробка раціональних заходів їх профілактики, ліквідації епізоотій та запобігання занесенню збудників інфекції до господарств.

Міждисциплінарні зв'язки:

№	Перелік дисциплін, які забезпечують вивчення даної дисципліни у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра
1	Вет.мікробіологія та імунологія	2/3, 2/4	Ветсанекспертизи, мікробіології, зоогігієни та безпеки і якості продукції тваринництва
2	Вет.гігієна та санітарія	3/5, 3/6	
3	Патологічна фізіологія	2/4, 3/5	Анатомії, нормальної та патологічної фізіології
4	Ветеринарна вірусологія	2/4, 3/5	вірусології, патанатомії та хвороб птиць
5	Патологічна анатомія	3/5, 3/6	
6	Клінічна діагностика хвороб тварин	2/4, 3/5	терапії, фармакології, клінічної діагностики та хімії
7	Ветеринарна фармакологія	2/3, 3/5, 3/6	
8	Біотехнологія вет. імунобіологічних препаратів	2/4	епізоотології та паразитології
9	Організація і економіка ветеринарної справи	2/3, 3/6	
10	Епізоотологія та інфекційні хвороби	3/6	

№	Перелік дисциплін, вивчення яких забезпечується даною дисципліною у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра
1	Ветсанекспертиза	4/7, 4/8	Ветсанекспертизи, мікробіології, зоогігієни та безпеки і якості продукції тваринництва
2	Якість і безпека продукції АПК	4/8	
3	Епізоотологія та інфекційні хвороби	4/7, 4/8	епізоотології та паразитології

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:
Змістовий модуль 1. Бактеріальні хвороби, спільні для декількох видів тварин

Змістовий модуль 2. Інфекційні хвороби, спільні для декількох видів тварин, спричинені внутрішньоклітинними паразитами.

Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби, спільні для декількох видів тварин, спричинені патогенними грибами та їх токсинами.

Змістовий модуль 4. Інфекційні хвороби великої рогатої худоби

Змістовий модуль 5. Інфекційні хвороби дрібної рогатої худоби

Змістовий модуль 6. Інфекційні хвороби свиней

Змістовий модуль 7. Інфекційні хвороби коней

Змістовий модуль 8. Факторні інфекції молодняку

Змістовий модуль 9. Хвороби собак, котів і хутрових звірів

Змістовий модуль 10. Хвороби птахів

Змістовий модуль 11. Хвороби риб

Змістовий модуль 12. Хвороби бджіл

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Інфекційні хвороби продуктивних тварин» є: формування у студентів знань і вмінь розпізнати ознаки інфекційних хвороб тварин та застосувати заходів щодо підтвердження чи спростування діагнозу. Також закладка базових знань з принципів ліквідації та профілактики інфекційних хвороб тварин, птиці, риб і бджіл.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Інфекційні хвороби продуктивних тварин» є набуття навичок розпізнавання загроз, виявлення причин, диференційної діагностики та розробки раціональних заходів профілактики, регулювання і ліквідації епізоотій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

- правила техніки безпеки, асептики, антисептики у здійсненні фахової діяльності;
- принципи організації утримання та експлуатації тварин для забезпечення здоров'я та благополуччя поголів'я (популяції) тварин, птиці, риб, бджіл;
- етіологію, патогенез та епізоотологію заразних захворювань тварин, а також вітчизняні та міжнародні вимоги до заходів щодо їх профілактики чи ліквідації (ерадикації);
- принципи проведення лабораторних та спеціальних діагностичних досліджень а також методи аналізу та інтерпретації їх результатів;
- послідовність дій у разі виникнення випадку хвороби (підозри на хворобу), що підлягає повідомленню.

вміти під контролем лікаря ветеринарної медицини:

- застосовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності;
- використовувати спеціальні (в т.ч. лабораторні) методи досліджень та інтерпретувати їх результати;

- виявляти джерела збудників інфекцій, визначати фактори і механізми їх передачі та забезпечувати ізольоване утримання хворих та підозрілих у захворюванні на заразну хворобу тварин;
- планувати та розробляти стратегію проведення профілактичних та лікувальних заходів для забезпечення епізоотичного благополуччя щодо заразних хвороб тварин;
- проводити вимушені щеплення тварин у неблагополучній та загрозовій зонах обслуговування;
- організовувати і здійснювати заходи, спрямовані на недопущення поширення збудника інфекції та інвазії за межі епізоотичного вогнища і ліквідацію самого вогнища;
- планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на інфекційні хвороби;
- планувати, організовувати та проводити ветеринарно-санітарні заходи;
- реалізовувати заходи, спрямовані на захисту населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1 Хвороби, спільні для декількох видів тварин

Змістовий модуль 1. Бактеріальні хвороби, спільні для декількох видів тварин

Тема 1. Інфекційні хвороби с септичним перебігом

Сибірка, пастерельоз

Тема 2 Інфекційні хвороби тварин, спричинені патогенними анаеробами

Правець, злаякісний набряк (газовий набряк), некробактеріоз, ботулізм,

Тема 3 Інфекційні хвороби с хронічним перебігом

Туберкульоз, бруцельоз,

Тема 4 Бактеріальні природно-вогнищеві інфекції

Лептоспіроз, лістеріоз, кампілобактеріоз, псевдотуберкульоз, туляремія,

Змістовий модуль 2. Інфекційні хвороби, спільні для декількох видів тварин, спричинені внутрішньоклітинними паразитами.

Тема 5 Вірусні природно-вогнищеві інфекції

Хвороба Ауєскі, сказ, арбовірусні інфекції, рикетсіози (Ку-лихоманка (квінслендська), інфекційний (рикетсіозний) кератокон'юнктивіт), гідроперикардит інфекційний (коудріоз)

Тема 6. Висококонтагіозні хвороби

Ящур, везикулярний стоматит, віспа,

Тема 7. Хронічні та латентні інфекції

Лейкози, хламідіози, мікоплазмози

Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби, спільні для декількох видів тварин, спричинені патогенними грибами та їх токсинами.

Тема 8. Мікози та мікотоксикози

Дерматомікози, меліоїдоз, актиномікоз, мікотоксикози

Модуль 2 Інфекційні хвороби жуйних

Змістовий модуль 4. Інфекційні хвороби великої рогатої худоби

Тема 9. Керовані інфекції ВРХ

Емфізематозний карбункул (емкар), паратуберкульоз, злякисна катаральна лихоманка, інфекційний ринотрахеїт, парагрип, ротавірусна інфекція великої рогатої худоби, вірусна діарея,

Тема 10. Емерджентні та екзотичні хвороби ВРХ

губчаста енцефалопатія великої рогатої худоби, контагіозна плевропневмонія, чума великої рогатої худоби, маміліт великої рогатої худоби, ефемерна лихоманка великої рогатої худоби, бацилярна гемоглобінурія великої рогатої худоби, геморагічний гастроентерит (хвороба Найробі), буньявірусна інфекція великої рогатої худоби (хвороба Акабане), лихоманка долини Рифт, епізоотична геморагічна хвороба оленів, орбовірусна інфекція великої рогатої худоби (хвороба Ібаракі).

Змістовий модуль 5. Інфекційні хвороби дрібної рогатої худоби

Тема 11. Керовані інфекції ДРХ

інфекційний некротичний гепатит, браздот, інфекційна ентеротоксемія овець, ензоотичний (хламідійний) аборт овець, копитна гниль, ектима овець та кіз, інфекційний епідидиміт,

Тема 12. Емерджентні та екзотичні хвороби ДРХ

інфекційна агалактія овець та кіз, інфекційна катаральна лихоманка овець, інфекційна плевропневмонія кіз, скрепі, вісна-маеді, легеневий аденоматоз овець, артрит-енцефаліт кіз,

Модуль 3: Інфекційні хвороби свиней та коней

Змістовий модуль 6. Інфекційні хвороби свиней

Тема 13. Екзотичні та емерджентні інфекції свиней.

Класична чума, африканська чума, везикулярна хвороба, везикулярна екзантема, хвороба Ніпах, енцефаломієліт свиней (блювальна хвороба поросят), синдром "блакитне око" свиней.

Тема 14. Керовані інфекції свиней бактеріальної етіології.

Бешиха, інфекційний атрофічний риніт, дизентерія, гемофільозний полісерозит, гемофільозна (актинобацильозна) плевропневмонія

Тема 15. Керовані інфекції свиней вірусної етіології

Трансмісивний гастроентерит, грип, ензоотична бронхопневмонія, ензоотичний енцефаломієліт (хвороба Тешена), хламідіоз свиней, респіраторний і репродуктивний синдром свиней (синє вухо), парвовірусна інфекція

Змістовий модуль 7. Інфекційні хвороби коней

Тема 16. Керовані інфекційні хвороби коней Мит, сап, епізоотичний лімфангіт, ринопневмонія

Тема 17. Екзотичні інфекції коней. Інфекційна анемія, африканська чума, морбілівірусна інфекція коней, енцефаломієліти коней (західноамериканський, східноамериканський, венесуельський, японський), вірусний артеріїт коней.

Модуль 4 Інфекційні хвороби молодняку, а також м'ясоїдних, птиці, риб та бджіл

Змістовий модуль 8. Факторні інфекції молодняку

Тема 18. Факторні інфекції молодняку. Сальмонельоз, ешерихіози (колібактеріоз і колієнтеротоксемія), стрептококози, стафілококози, анаеробна дизентерія, адено-, корона-, парво- і риновірусна інфекції.

Змістовий модуль 9. Хвороби собак, котів і хутрових звірів

Тема 19. Хвороби собак та котів

Чума, сальмонельоз, стрептококоз, інфекційний гепатит, парвовірусний ентерит собак, парагрип собак, коронавірусна інфекція собак, лейкоз котів, панлейкопенія котів, ринотрахеїт котів, імунodefіцит котів.

Тема 20. Хвороби хутрових звірів

алеутська хвороба норок, псевдомоноз норок, вірусний ентерит норок, міксоматоз, вірусна геморагічна хвороба кролів, трансмісивна енцефалопатія норок.

Змістовий модуль 10. Хвороби птахів

Тема 21. Інфекційні хвороби курячих. Пулороз, віспа, грип, ньюкаслська хвороба, лейкози, хвороба Марека, інфекційний ларинготрахеїт, респіраторний мікоплазмоз, орнітоз, синдром зниження несучості, інфекційний бронхіт, інфекційний бурсит курей (хвороба Гамборо), енцефаломієліт птиці, інфекційна анемія курчат.

Тема 22. Інфекційні хвороби водоплавних. сальмонельоз, вірусний гепатит каченят, вірусний синусит каченят, ентерит гусенят, чума качок, нейсеріоз (гонорея) птиці.

Змістовий модуль 11. Хвороби риб

Тема 23. Інфекційні хвороби риб. Краснуха коропів, запалення плавального міхура, весняна віремія коропів, вірусна геморагічна септицемія форелі, фурункульоз лососевих, бронхіомікоз коропів.

Змістовий модуль 12. Хвороби бджіл

Тема 24. Інфекційні хвороби бджіл. Американський гнилець, європейський гнилець, парагнилець, септицемія, сальмонельоз, колібактеріоз, мішечкуватий розплід, гострий та хронічний вірусні паралічі, філаметовіроз, аспергільоз, аскофероз, меланоз.

Рекомендована література

1. Загальна епізоотологія. Ярчук Б.М., Вербицький П.І., Литвин В.П., та ін. Біла Церква, 2002 - 656 с.
2. Спеціальна епізоотологія. Каришева А.Ф. К.: "вища освіта", 2002. - 701 с.
3. Факторні хвороби с/г тварин. В.П. Литвин, Л.В. Олійник, Л.Є Корнієнко, Б.М. Ярчук. Біла Церква. 2002.- 368 с.
4. Інфекційні хвороби великої рогатої худоби. Кравців Р., Злонкевич Я., Корж Б., Олексюк І. Львів, - 2001. - 394 с.
5. Інфекційні хвороби свиней. Кравців Р. Злонкевич Я. Львів, 1999. - 272 с.
6. Хронічні інфекційні хвороби тварин / Л.Є Корнієнко, В.О. Бусол, В.В. Недосєков, О.О. Кучерявенко, О.О. Кучерявенко, Л.М. Корнієнко; за ред. В.О. Бусола, Л.Є. Корнієнка. – Біла Церква, 2009. – 288 с.
7. Сапронозні інфекційні хвороби тварин / Л.Є. Корнієнко, В.В. Недосєков, В.О. Бусол, Л.М. Корнієнко, В.О. Ушкалов, А.М.; за ред. Л.Є. Корнієнка, В.О. Бусола. – Біла Церква, 2009. – 307 с. (16,8 др.арк.)

8. Інфекційні хвороби тварин з везикулярним синдромом: Навчальний посібник / [Корнієнко Л.Є., Бусол В.О., Недосєков В.В. та ін.]; за ред. Л.Є. Корнієнка. – Біла Церква: Білоцерків. нац. аграр. у-т, 2011. – 272 с.
9. Інфекційні хвороби птахів / Л.Є. Корнієнко, Л.І. Наливайко, В.В. Недосєков, Л.А. Дудников, В.О. Ушкалов, Б.М. Ярчук, Л.М. Корнієнко; За ред. Л.Є. Корнієнка. – Грінь Д.С., 2012. – 528 с. (31,5 др. арк.
10. Корнієнко Л.М. Планування ветеринарних заходів: навч. посіб., 2-ге вид., доп. і перероб. / Л.М. Корнієнко, Л.Є. Корнієнко, Б.М. Ярчук; За ред. Л.М. Корнієнка. – ТОВ «Білоцерківдрук»: Біла Церква, 2016. – 364 с.
11. Практикум із загальної епізоотології / Л.Є. Корнієнко, Б.М. Ярчук, Р.В. Тирсін та ін. – Біла Церква, 2017. – 380 с.
12. Хвороби ставкових риб (профілактика та лікування) : Підруч. Темніханов Ю.Д., Литвин В.П., Недосєков В.В., Власенко В.В., Поліщук В.В. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. - 624 с.
13. Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: Навчальний посібник. Недосєков В.В., Мельник В.В., Макаров В.В. Херсон: Грінь Д.С., 2015. - 336 с.
14. Ветеринарне забезпечення бджільництва. Литвин В.П. Литвиненко В.М. Редакційно-видавничий відділ НУБІП України, 2014. - 70 с.

Допоміжна

15. Ребенко Г.І., Фотін А.І. Організація та проведення протиепізоотичних заходів, оформлення документації на них. Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини, Суми, 2008 – 28 с.
16. Зон Г. А. Патологоанатомічний розтин тварин / Г. А. Зон, М. В. Скрипка, Л. Б. Івановська. ; під ред. Г.А. Зона. – Донецьк : ПП Глазунов Р.О., 2009. – 189 с.
17. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І. Методичні рекомендації „Алергічні діагностичні проби. Організація й техніка проведення алергічних досліджень”, Суми 2008 – 24 с.
18. Ребенко Г.І., Гурова Т.В., Вершняк Т. В. Методичні рекомендації «Санітарна загроза гризунів та заходи боротьби з ними.» — Суми, 2010 – 48с.
19. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І. Методичні рекомендації «Профілактика факторних хвороб тварин» — Суми, 2010 – 23 с.
20. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І., Методичні рекомендації «Емерджентні та екзотичні інфекції.» - Суми, 2011 - 16 с.
21. Ребенко Г.І. Природно-осередкові інфекційні хвороби. Навчальний посібник. – Суми, 2012 – 52 с.
22. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І. Антимікробна терапія при інфекційних захворюваннях тварин. Навчальний посібник. - Суми, 2013 рік - 50 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік, іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестовий контроль, ведення робочого зошита – для заліку, екзаменаційні питання – на іспит.